

МИ

„Књига прича.“

Такимичење у прилагођавању климатским променама

МИ

■ Књига прича ■

Такимичење у прилагођавању климатским променама

Књига прича “МИ” је преведена на српски језик у оквиру пројекта “Школе за очување воде и спречавање поплава” који УНИЦЕФ спроводи у сарадњи са Савезом учитеља Републике Србије.

Књига прича “МИ” и Методички приручник за употребу књиге прича “МИ” су препоручени за употребу у млађим разредима основне школе на основу мишљења Завода за унапређивање образовања и васпитања број 1613/2025 од 29.12.2025. године.

■ Садржај

06

Лоптасти
усамљени паук

07

Разумевање
климатских промена

08

Решавање климатских
промена

09

Испитивање
климатских промена

10

Упознавање Такмичења у
прилагођавању климатским
променама

11

Питања родне равноправности
и социјалне инклузије у
Такмичењу у прилагођавању
климатским променама

О Књизи прича

12

Приче (први део)
(Несташица воде)

15

Приче (други део)
(Поплаве)

29

Приче (трећи део)
(Заједнице људи)

43

Наш свет се састоји
од различитости

53

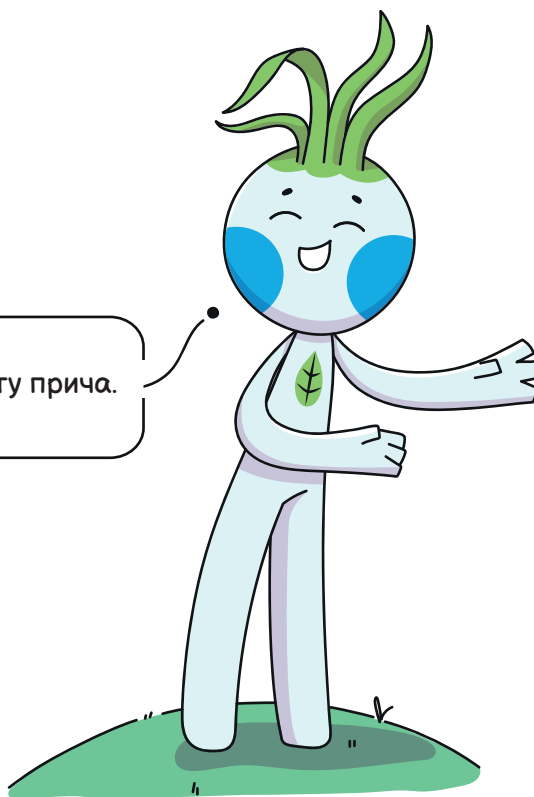

Лоптасти усамљени паук

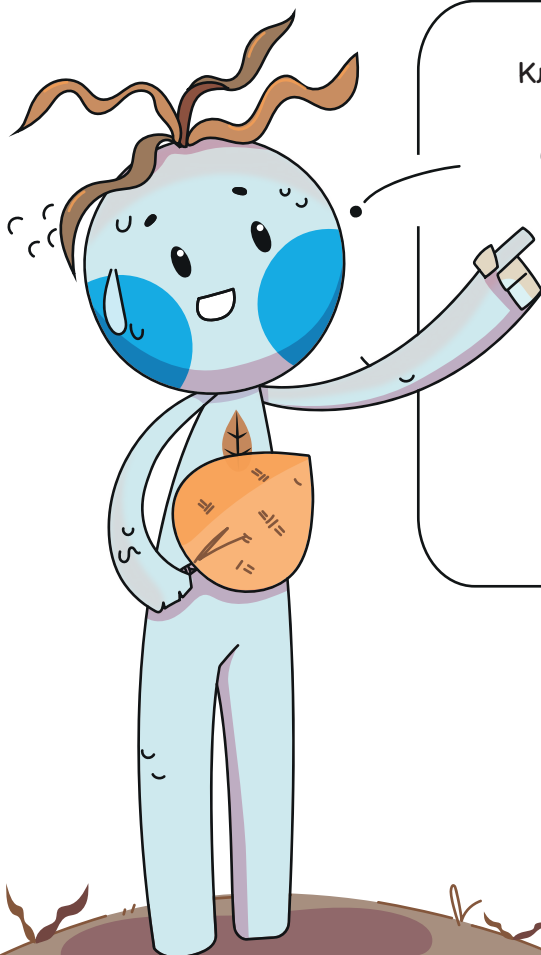

Здраво!
Ја сам Лоптасти усамљени
паук, веома сам посвећен
напорима за прилагођавање
климатским променама.

Бићу ваш водич кроз ову књигу прича.

Разумевање климатских промена

Климатске промене се односе на дугорочне промене у временским обрасцима, а услед пораста глобалних температура узрокованих људским активностима, као што је сагоревање фосилних горива која укључују керозин, дизел и бензин.

Утицај климатских промена укључује поплаве, несташицу воде услед суша и екстремне временске прилике, а сви они имају утицај на питање општег здравља људи.

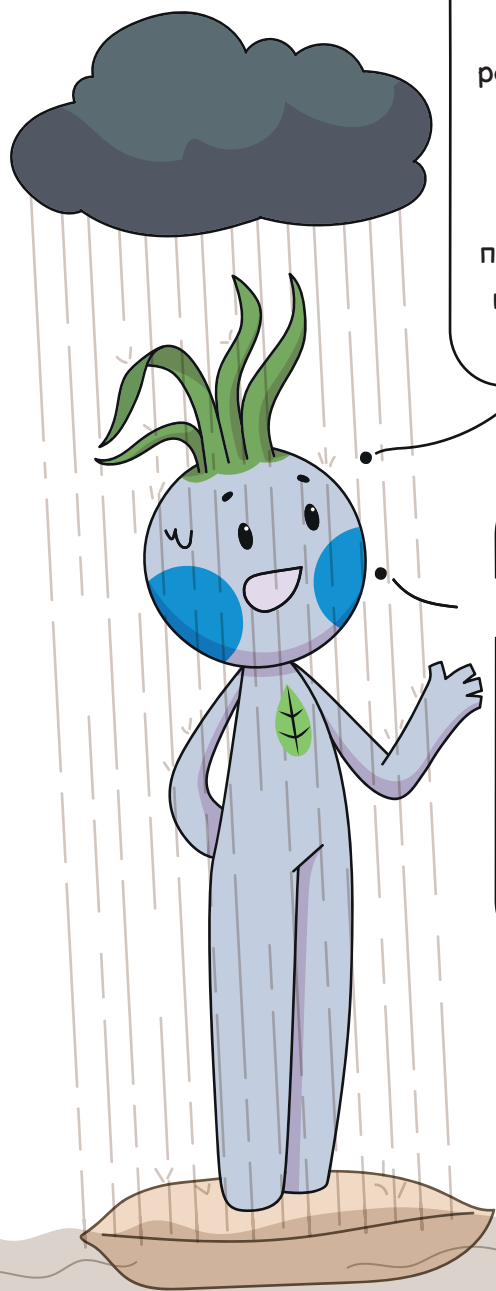
Решавање климатских промена

У решавању климатских промена кључни појмови су „адаптација“ и „ублажавање“. Ублажавање укључује бављење питањима узрока климатских промена, као што је прелазак на одрживу енергију, уместо коришћења фосилних горива. С друге стране, адаптација подразумева прилагођавање утицају климатских промена, као што је изградња виших кућа да би се смањили ризици од поплава.

С обзиром на актуелне климатске промене од кључне важности је не само смањење њихових узрока већ и прилагођавање њиховим утицајима.

Проучавање прилагођавања климатским променама

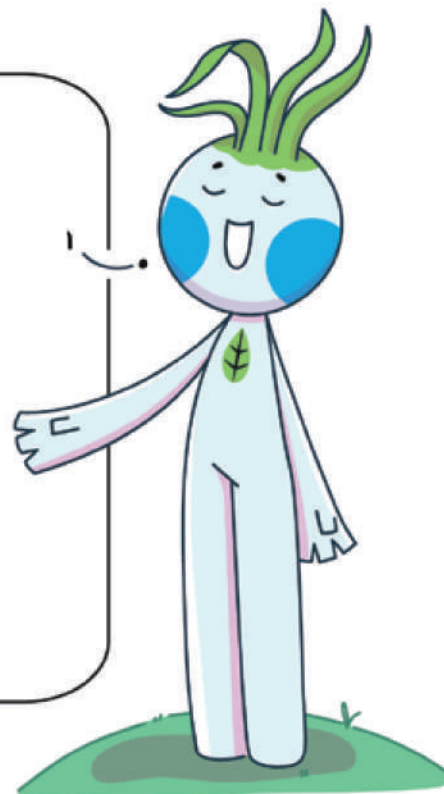
Хајде да причамо о прилагођавању климатским променама. У прилагођавању климатским променама важне су обе врсте реакција – и непосредни одговори на догађаје узроковане климатским променама, као што је распоређивање џакова са песком током поплава изазваних великом кишом, и превентивне мере, као што је подизање нивоа кућа пре кишне сезоне у ниским подручјима.

Наравно, становници наше планете би требало да размишљају о заједничком деловању реактивних и проактивних мера. Препознајући то, Doh Eain¹ је покренуо иницијативу под називом „Такмичење у прилагођавању климатским променама“ у периоду од маја до новембра 2023. године. Хајде да видимо на који начин се они баве питањем утицаја климатских промена у рањивим заједницама.

¹ Doh Eain је организација из Мјанмара која се бави унапређивањем јавног простора и организује активности које повезују људе са простором, настојећи да градове учини живљим, инклузивнијим и отпорним местима за живот и рад: <https://www.doheain.com/home>

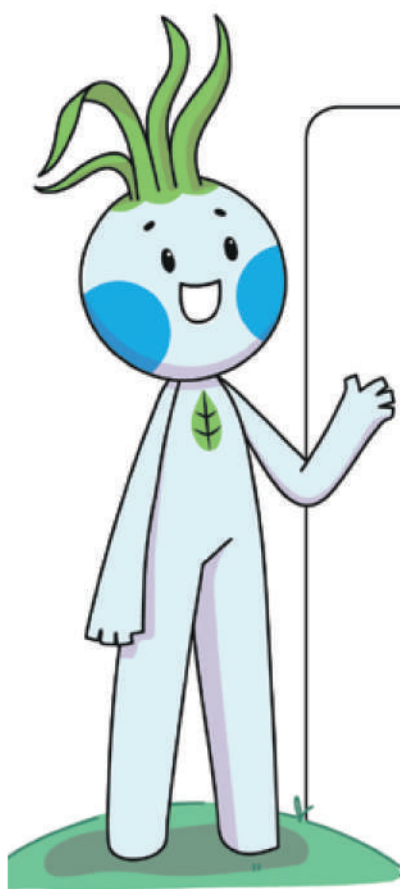
Решавање климатских промена

Такмичење у прилагођавању климатским променама је истраживачки пројекат о прилагођавању климатским променама, вођен од стране Doh Eain-а, а реализован у сарадњи са четири организације: Social Empowerment with Ethical Responsibility, Sharing Myanmar, Young Changemakers Community и Zero Waste Community Myanmar. Пројекат је финансиран од стране Adaptation Research Alliance's Grassroots Action-Research Micro-Grant.

Захваљујући истакнутим члановима заједнице и релевантним заинтересованим странама који поседују практична знања и стратегијама стеченим кроз Такмичење у прилагођавању климатским променама, креиран је Приручник за прилагођавање климатским променама, вођеним од стране заједнице. Приручник нуди 36 примера који имају за циљ прилагођавање изазовима који настају као последица несташице воде и поплава. Приручник је бесплатан и може се добити упућивањем захтева на адресу: nn@doheain.com

Питања родне равноправности и социјалне инклузије у Такмичењу у прилагођавању климатским променама

Након успешног завршетка Такмичења у прилагођавању климатским променама, покренут је његов наставак усмерен на интеграцију родне равноправности и социјалне инклузије и то уз континуирану подршку коју су пружали Adaptation Research Alliance и International Institute for Environment and Development.

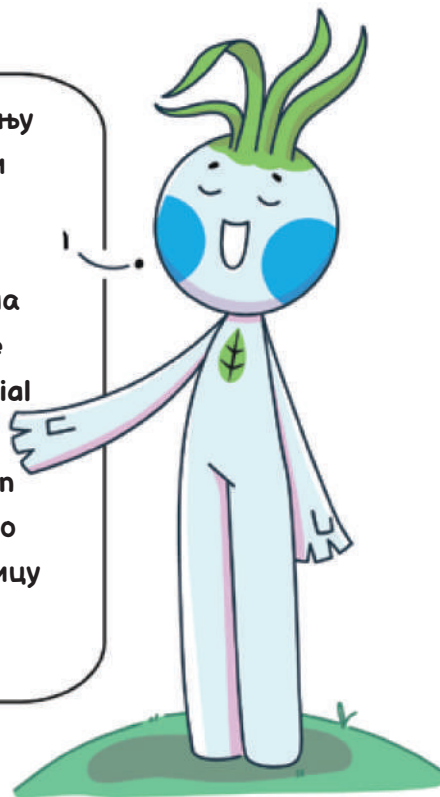
Активности су вођене од стране Doh Eain-а и реализоване у сарадњи са организацијама Social Empowerment with Ethical Responsibility, Sharing Myanmar, Young Changemakers Community и Yangon Kayin Baptist Women Association.

Циљ је био да се перспективе родне равноправности и социјалне инклузије укључе у активности за прилагођавање климатским променама које се реализују у заједници.

О Књизи прича

Књига прича „Ми“ је део Такмичења у прилагођавању климатским променама, раније помињаног. Служи томе да прикаже локалне приче из различитих крајева, испричане од стране жена, мушкараца, старијих људи, мајки мале деце, људи са тешкоћама и трудница. Приче су прикупљене кроз разговоре које су спроводили представници организација **Social Empowerment with Ethical Responsibility, Sharing Myanmar, Young Changemakers Community** и **Yangon Kayin Baptist Women Association**. Књигу чини укупно шеснаест прича, од којих се шест односи на несташицу воде, шест на поплаве, а четири истичу питање сарадње у оквиру заједнице људи.

Циљ је да се кроз занимљиве приче прикаже како људи из различитих крајева на различите начине доживљавају изазове климатских промена. Кроз ове приче је постигнуто укључивање родне равноправности и социјалне инклузије у активности за прилагођавање климатским променама које се реализују у заједници.

Приче

1.1	Жена са визијом	16
1.2	Моја летња ноћна мора	18
1.3	Промена	20
1.4	Искушења жене која иде по воду са бебом	22
1.5	Снага упркос тешкоћи	24
1.6	Жеђи, нестани...	26

(Први део)

Несташица воде

Жена са визијом

„Подједнако се и плашим
природних непогода
и не толеришем
дискриминацију жена“

1.1 Жена са визијом

Она има седамнаест година и ученица је десетог разреда. Од свог рођења се суочавала са тешкоћама изазваним сиромаштвом и природним непогодама. Њени родитељи, који су припадали радничкој класи, су давали све од себе да јој омогуће школовање, иако су се борили да обезбеде и да имају шта да једу. Захваљујући томе је имала могућности да се школује и учи, али је и изван школе учила о утицају природних непогода. 2021. године, када је имала 14 година, искусила је и својим очима видела торнадо. Као четрнаестогодишњакиња која је до тада само из књига учила о природним непогодама, била је опчињена видевши торнадо уживо, без обзира на чињеницу што ју је могао однети са собом. Мајка ју је повукла са места на ком је била, вичући из свег гласа „Помери се одатле, опасно је!“.

У том хаосу и буци, посебно је чула како су људи говорили „Дајте предност девојчицама и женама, оне су беспомоћне“ али је одбијала да се са тим сложи. „Жене су беспомоћне? Погледајте моју маму, она је ризиковала свој живот да би мене спасла од опасности, а и она је жена, зар не?“. Када је торнадо прошао, цео комшилук се ангажовао у отклањању последица непогоде. И девојнице и жене

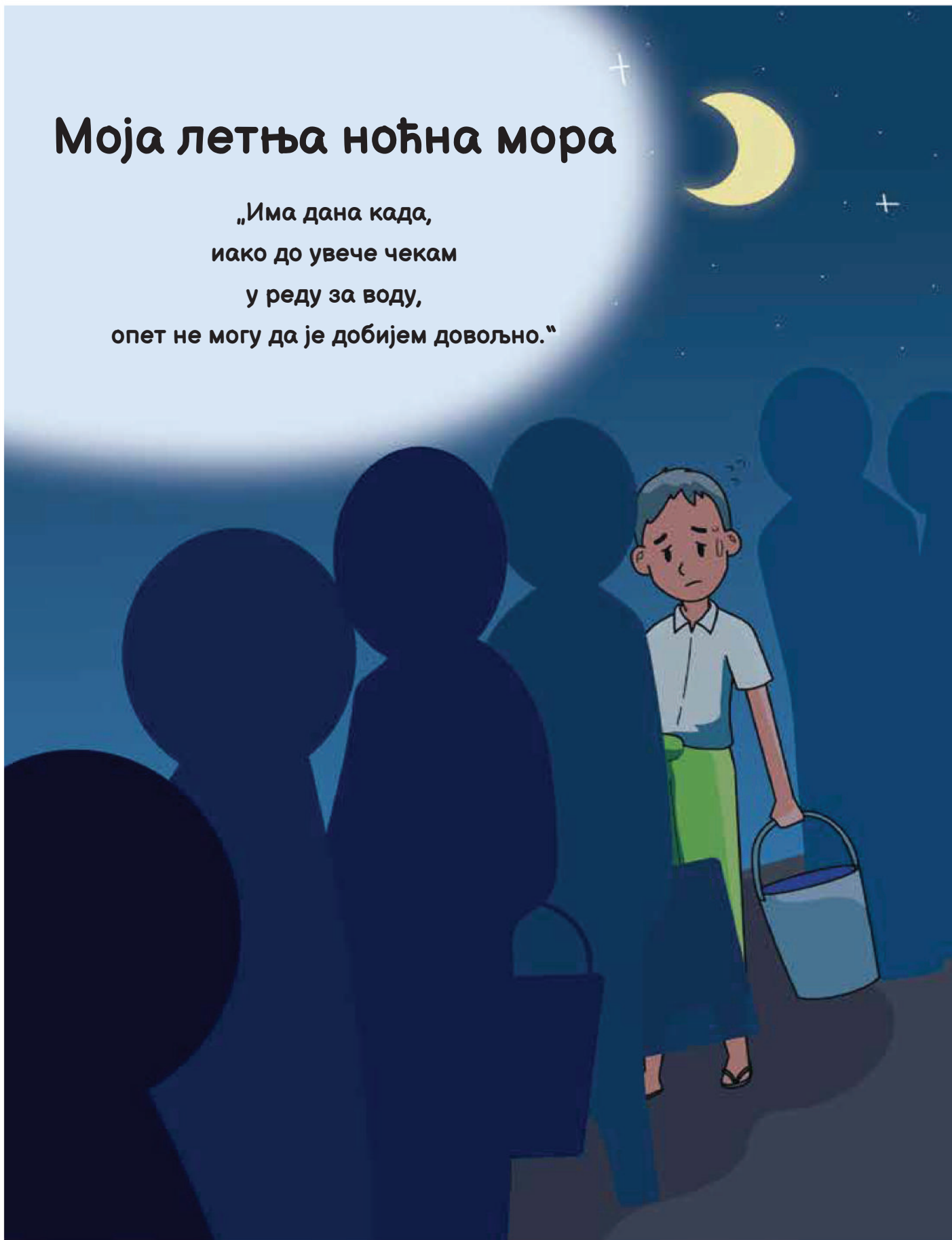
су учествовале у многим активностима и она мисли да је важно да се њихови напори препознају и не може да разуме због чега их људи сматрају слабима.

Природне непогоде обично остављају велики траг на животима људи који су њима погођени, а људи из радничке класе су најчешће најрањивији на губитке и са тешкоћама се враћају свакодневном животу. Од оног дана, колико год да се осећала угроженом од разарајућих моћи природних непогода, била је против неправедне дискриминације жена и њихових способности. То ју је охрабрило да као млада жена докаже своје способности.

Током претходних година, посвећено је радила на томе да што више научи о превенцији природних непогода и питањима која се тичу животне средине. Захваљујући томе, могла је да помогне да се повежу људи из њене заједнице са различитим организацијама које раде на унапређивању живота људи погођених природним непогодама и климатским променама. Нада се да ће унапредити свој рад на превенцији природних непогода и уверити људе да су жене способне, како током непогода, тако и током свакодневног живота.

Моја летња ноћна мора

„Има дана када,
иако до увече чекам
у реду за воду,
опет не могу да је добијем довољно.“

1.2 Моја летња ноћна мора

Време није било овакво раније, а ових дана је баш топло. Можда топлота не утиче на све људе на нашој планети али људи у мом крају имају много проблема услед топлог времена.

Мислим да је и несташица воде све већа и већа и бринем се како ћемо преживети ово лето. Мој омиљени део године је кишна сезона. Тада воде има сасвим довољно и за купање и за пиће и за све остало. Сада, током лета, немамо довољно воде и то веома тешко подносимо. Током лета и бунари пресушују и прва ствар коју сада радим када дођем кући из школе је да узимам кофу и идем да чекам у дугом реду за воду, колико год да ће чекање

потрајати. Понекад, док дође ред на мене, већ је пао мрак. Чекање чак и не гарантује да ћу добити онолико воде колико ми треба.

Недовољно дисциплине и неодговорно сечење дрвећа без ограничења су главни разлози за прекомерну врућину и све ове тешкоће током лета. Због тога долази и до несташице воде. Мислим да би људи требало да престану да раде оно што утиче на климатске промене али не видим да је ико заинтересован за проналажење заједничког решења. Не знам какво ће на крају бити ово лето. Ово је летња ноћна мора једног шеснаестогодишњег ученика.

Промена

„Да бих учинила простор безбедним,
морам да рашчишћавам мочвару
и сама направим стазе.“

1.3 Промена

Седамдесетогодишња жена у похабаној одећи са благим и мирним осмехом самоуверено улази у просторију. Боре на њеном лицу показују да се суочила и прошла много проблема током свог живота. Полако али сигурно почиње да прича о свом животу.

Њен супруг је преминуо. Поред тога, њена ћерка је изгубила контакт са својим супругом и не знају где је од када је последњи пут отишао на посао. Због свог здравственог стања и година, она већ дуго не ради. Задовољавају потребе шесточлане породице малом платом њене трудне ћерке. Ове тешкоће за њу нису новина али је тужна и забринута због свог унучета које тек треба да се роди.

Дубоко је уздахнула присећајући се многих тешкоћа које је проживела откако се преселила

у Јангон¹ пре 25 година. Рекла је „Било је много изазова и тешкоћа од када сам се преселила у Јангон“. Најпре, није имала где да живи. Направила је дом међу мочварама, а затим су је малтретирали и отерали одатле.

У то време није имала проблема само са местом за становање већ и са водом. У окружењу није било воде за пиће. Морала је да иде у манастир да доноси воду у кофама. Иако сада могу да купе флаширану воду, морају штедљиво да је троше јер је она све скупља и скупља. Такође је рекла да изгледа као да надлежни у локалној заједници немају намеру да реше проблем несташнице воде. Причајући о свом животу, рекла је да жели да њена деца имају довољно воде барем за пиће, уколико је нема довољно за кућну употребу.

1 Јангон је град у Мјанмару, држави у југоисточној Азији

Искушења жене која иде по воду са бебом

„Са све већим врућинама,
стомаком који расте и несташницом
воде, живот је веома изазован...

... Климатске промене
и природне непогоде заиста
много више погађају
оне из рањивијих подручја.“

1.4 Искушења жене која иде по воду са бебом

Као четрдесетогодишњој домаћици и мајци, моји дани су испуњени кућним пословима и бригом одечи, а живимо од прихода мог супруга. У периодима несташице воде, један од мојих послова на дневном нивоу је да идем по воду са дететом док је мој супруг на послу. Удала сам се пре осам година, а и тада је доступност воде представљала изазов. Ситуација се погоршава лети, када морам да чекам у дугим редовима под врелим сунцем да бих добила воду. Још теже је било када сам била трудна и морала да чекам у редовима. Током кишне сезоне, ослањамо се на сакупљање кишнице код куће, а с друге стране водимо рачуна да заштитимо ствари од воде која цури кроз кров и низ зидове.

Живот близу реке подразумева да, сваки пут када је наше окружење поплављено, морамо да га очистимо да бисмо могли да се вратимо својим кућама. У почетку сам ове послове видела као део послова домаћице која води рачуна о кући, посебно као удата жена и

мајка. Моја породица је увек на првом месту и због тога сам усмерена на њих. На тај начин сам размшљала све док ми једног дана један волонтер који је радио у нашем крају није објаснио да су несташица воде и поплаве повезани са факторима животне средине. Када сам то разумела, јасно ми је да се ти проблеми не тичу само мојих улога као супруге и мајке, већ и природних непогода.

Срећом, ситуација се побољшала ове године када је манастиру дониран генератор који у одређеној мери олакшава ситуацију током несташице воде. Ипак, и даље бринем због будућности своје деце, знајући да промене животне средине могу да донесу још веће изазове нашим животима. Чврсто сам решена да дам допринос напорима за заштиту животне средине, а за добробит будућих генерација. То даје наду за бољу будућност моје деце, а сањам о томе да они одрастају без тешкоћа изазваних природним непогодама.

Снага упркос тешкоћи

„Трудим се да
тешкоћа коју имам не омета
да доприносим заједници
докле год могу.“

1.5 Снага упркос тешкоћи

Данас је већа врућина него иначе па сам се раније вратио кући с посла, а радим на пуњењу упаљача гасом. Пошто сам дошао знојећи се под сунцем Јангона¹, пожurio сам ка бокалу са водом да бих брзо утолио жеђ. Ипак, брзо сам подсетио себе на то да није паметно пити воду одмах након што сам био на врућини. Тако да сам отишао до прозора, да се одморим као и иначе, и посматрао групу људи који су носили воду. Тај приказ је симбол нашег краја, нешто што се виђа сваког лета. Захваљујући великодушним донаторима електричних генератора ове године, људима је олакшана ситуација током несташнице воде.

Ја сам се међу првима доселио у овај крај и како је време пролазило, сведок сам штетних ефеката климатских промена током година али сам добио и одређене увиде и разумео њихове одређене аспекте. Овде су лета сушна, а када дођу кише, поплаве су у порасту. Пошто поплаве нису опасне колико приобални олујни удари, нећу се на њих освртати. Како се поплава у нашем малом месту поред реке може поредити са невољама оних који живе поред мора? Помислите на Наргис², катастрофу са којом смо сви упознати... помислите на то како ситуација за оне који су погођени бива погоршана бројем жртава. Био сам сведок њихове патње из прве

руке јер сам био укључен у добротворни рад одмах након Наргиса. Толпотни талас који тренутно погађа чланове наше заједнице је такође негативни утицај климатских промена. Он је у суштини опасан али га можемо избећи ако живимо водећи се здравим разумом. Иако сам чуо за глобално загревање, нисам сигуран шта би била прва акција коју бих предузео. Ипак, као старији и вођа у заједници, стално покушавам да подучим и водим остале да се заштите од природних непогода.

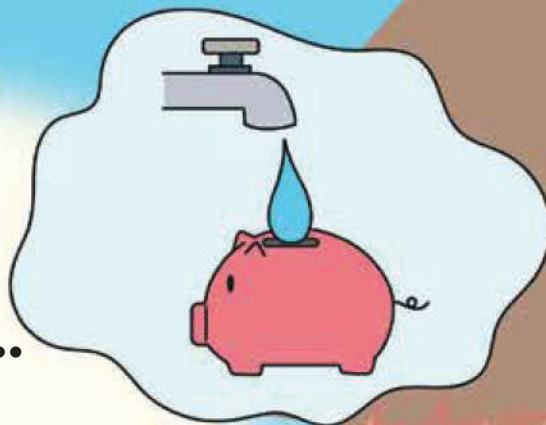
Упркос овом мом раду, ја заправо имам текоћу јер сам као млађи изгубио вид на једном оку. Дакле, иако не могу да учиним све оно што бих желео кроз различите активности у нашој заједници, никада нећу одустати од својих напора због тешкоће коју имам. Не могу да дозволим људима да мисле да сам слаб само због тога што имам тешкоћу са видом. Надам се да ће ми моји напори и дела донети заслуге у будућности. Ох... прошло је одста времена откад сам почео да причам своја искуства... Завршићу овде своју причу и попити чашу воде пре него што кренем ка манастиру.

1 Јангон је град у Мјанмару, држави у југоисточној Азији

2 Циклон Наргис који је 2008. године погодио Мјанмар и био једна од најсмртоноснијих катастрофа у историји ове земље

Жеђи, нестани...

„Уместо две чаше воде – једна,
а све у име штедње воде.“

1.6 Жеђи, нестани...

Тридесетдеветогошиња трудница нам је рекла „Уместо две чаше воде – једна, а све у име штедње воде“. А када смо је питали о несташници воде у селу у ком живи, рекла нам је следеће:

Чини се да је време сваке године све топлије и топлије. Мислим да је то због тога што је све мање дрвећа. Али није само врућина оно због чега се знојим. Ту је и малиша који расте у мом стомаку и борба да саставимо крај с крајем за нашу десеточлану породицу док цене свега око нас расту. И опет долази лето. Питам се да ли ћу се суочити са познатом жеђи коју осећам сваке године. Чини се да би овог пута могло бити и горе. Прошле године, пре него што сам затруднела, могла сам да доносим воду за моју породицу. Али сада, када ми трудноћа отежава ствари, сумњам да ћу успети. Нисам сигурна ни да ли ће бити лако за мог супруга да доноси довољно воде, посебно због тога колико је заузет послом. И док цело село зависи од воде из манастира, сигурно ће бити тешко да он сам

доноси довољно воде за нашу породицу.

Када је у питању вода за потребе домаћинства, имамо бунар који је довољан за наше дневне потребе али вода из њега није баш најбоља за пиће. Уколико не бисмо имали другу опцију за набавку воде за пиће, све што бисмо могли да учинимо је да сачекамо два, три дана док се талог у води из бунара не слегне и онда да је пијемо. Једноставно, без воде не можемо преживети. Такође мислим да би било добро да прилагодим своје навике приликама и да пијем дупло мање воде него што сам навикла. Надлежни у нашем селу не изгледају као да су потресени због проблема које имамо. То је због тога што се сви ослањају на цистерне са водом у манастиру. Било би велико олакшање уколико би неко могао да донира мале цистерне за воду нашем крају, и помогне да се ублаже проблеми са несташницом воде које имамо. Надам се да ће ове године проблем са несташницом воде нестати...

Приче

2.1	Моја жена, Боте Соне	30
2.2	Он се плаши...	32
2.3	Старија носталгична жена	34
2.4	Мајчин сан о чистијој околини	36
2.5	Филмски живот	38
2.6	За мог сина	40

(Део 2)

Поплаве

Моја жена, Боте Соне

„Боте Соне, чезне
да јој деца буду образована,
наставља да скупља флаше да би то
могла да им омогући, са Танаком¹ на
свом лицу.“

¹ Танака је традиционална бурманска козметичка паста направљена од млевене коре истоименог дрвета, а која се вековима користи за заштиту коже, негу од сунца и улепшавање у Мјанмару

2.1 Моја жена, Боте Соне

Пре него што се посветим причи о мојој жени, испричаћу вам о нашем раном брачном заједничком животу. Чим сам оженио Боте Соне, напустили смо Баго¹ и преселили се Јангон² јер у Багоу нисмо могли да нађемо одговарајуће послове. Пошто нисмо имали своју кућу, морали смо да изнајмимо једну, а живели смо од мог рада на градилишту. Остали смо да живимо у истом крају годинама.

У нашем окружењу склоном пополавама, моја жена Боте Соне и ја само се навикли на честе поплаве, на првом месту водећи рачуна о безбедности и помажући комшијама. Поред тих изазова, а имајући осамнаестогодишњег сина као најстарије дете, доста смо се борили за финансијску стабилност и обезбеђивање школовања за нашу децу. Моја жена је способна да заради новац. Она вешто успева да завршава кућне послове, води рачуна о деци, али и о старијима у окружењу. Иако је заузета свакодневним обавезама, увек наноси традиционалну Танаку³ на своје лице. Уколико у нашем крају видите некога ко на лицу увек има традиционалну Танаку, то је сигурно моја жена. Она са великим жаром помаже када год је то потребно у заједници. Она марљиво похађа радионице и сада је научила како да

прави уљане сапуне и има додатну зараду од њихове продаје. Иако ја радим пуно радно време, моји приходи нису довољни али она увек нађе начин за додатну зараду, као што је сакупљање пластичних флаша које препродаје за рециклажу. Колико год да је заузета пословима, увек нађе и време за сађење биљака у нашој башти. Она никада није уморна. Своје зараде увек остави са стране, како бисмо новац могли да имамо за храну, након што платимо трошкове школарине за децу. Најтежи део нашег заједничког живота је био када је кров наше куће био уништен услед јаког ветра па смо морали да живимо код других људи јер нисмо имали новац за поправку крова. То се не заборавља. У то време наша деца су била веома мала. Иако сам се осећао лоше, моја жена Боте Соне, никада није посустала већ је радила да би обезбедила приходе. И мене је охрабрила да наставим са радом због наше деце. После неког времена, обновили смо нашу кућу. Моја жена је веома мудра. Иако она није образована, жели да њена деца то буду. Када је наш најстарији син одлучио да не иде у школу, била је веома тужна. Он више није желео да учи већ је желео да ради. Покушала је да га охрабри и убеди да настави школовање али није успела. Сада када наш најстарији син ради у фабрици, наша породица зависи и од његових прихода. Моја жена Боте Соне се нада образовању наше друго двоје деце и због тога наставља да сакупља пластичне флаше, увек са Танаком на свом лицу.

1 Баго је град у Мјанмару, држави у југоисточној Азији

2 Јангон је град у Мјанмару, држави у југоисточној Азији

3 Танака је традиционална бурманска козметичка паста направљена од млевене коре истоименог дрвета, а која се вековима користи за заштиту коже, негу од сунца и улепшавање у Мјанмару

Он се плаши...

„Заиста никада више не желим да искусим оно што сам прошле године, када сам морао хитно да напустим кућу усред ноћи, због поплаве.“

2.2 Он се плаши...

Иако је моје образовање прекинуто у седмом разреду, већ осам година безуморно настојим да радим за моју породицу. Не умара ме оно што чини добробит мојој породици. Ипак, постоји нешто што ме веома плаши. То је погоршање временских прилика. Климатске промене су озбиљније него раније. Лета су све топлија и топлија и не можемо да их поднесемо без вентилатора. Обрнуто, зиме више нису хладне; чак су влажне и мокре због киша. Већ неко време желим да поправим кров на нашој кући, пре него што дођу обилне кише, али чак и током хладног времена, неочекивани пљускови доводе до тога да у нашој целој кући прокишњава. То доводи до тога да су деца прехлађена и да имају сезонску грозницу. Због тога сам веома забринут.

Током кишне сезоне, полаве су честа појава. Често се и оклизнемо и повредимо. Понекад, ниво воде буде толико висок да дође до врха кућа и морамо да се попнемо на кров. Моја породица и ја смо морали да се склонимо у оближњи манастир у глуво доба ноћи да

бисмо побегли од поплаве, а када се ниво воде повукао, вратили смо се кући. Уморни смо од живота под претњом таквих непогода. Иако не можемо да контролишемо раст нивоа река, можемо да умањимо непогоде унапређивањем система за дренажу, на пример, уклањањем отпада и смећа из одвода и цеви за воду.

Међутим, тешко је бавити се тиме без подршке локалних власти. Наш комшилук планира да покрене иницијативу и предузме проактивне кораке ка решењу. Нажалост, за такве иницијативе не постоје средства у буџету. Волео бих да имамо неопходне алате, попут лопата и грабуља и онда бисмо их држали у манастиру и узимали када су нам потребни. Желим да се бавим питањем климатских промена на свој начин, својим напорима и ресурсима и да покренем климатске иницијативе у својој заједници. Тако је говорио о својим жељама, а гледајући у кров који је пун рупа. Оно што се могло видети у његовим очима и изразу лица су посвећеност и воља да никада не одустане од бављења климатским променама.

Старија НОСТАЛГИЧНА ЖЕНА

„Доживљавајући поплаве
у свом комшилуку и читавом крају,
једино што желим је да се вратим
у своје село.“

2.3 Старија носталгична жена

Нисам сигурна да ли ће моја прича држати вашу пажњу, али она иде овако. Имам 69 година и супруга од 70 година и нас двоје делимо скромни дом са сином и унуком. Мој супруг зарађује тако што се бави превозом моторним трициклом упркос својим годинама, док наш син нема сталан посао. То за последицу има да се приходи наше породице ослањају на зараду мог супруга. Тешко је гледати га како се мучи радећи у овим годинама, уместо да ужива у пензији. Поред трошкова нашег свакодневног живота, треба да обезбедимо и средства за школовање нашег унука. И док се боримо да саставимо крај с крајем, налазимо се у зачараном кругу позајмљивања и враћања дугова.

Раније сам се бавила продајом али сада моје здравствено стање није добро. Боле ме колена и због тога сам одлучила да престанем да радим. Моје родно место није Јангон¹, већ сам из региона Иравади. Тамо смо поседовали три хектара пиринчаних поља. Бавили смо се пољопривредом и гајили пиринач и поврће. Раније смо добро зарађивали. Међутим, због честих ерозија тла и полава, године са изгубљеним усевима су постале уобичајене. Као последица тога, наш посао је пропадао, а дугови су почели да се гомилају. На крају смо морали да продамо поља пиринча да бисмо отплатили дугове. Штавише, како су наша деца одрасла морали смо да се преселимо у Јангон да бисмо пронашли послове јер у нашем

селу више нисмо имали много могућности за рад. Пољопривреда више није одржива услед константних претњи поплава.

Све што желим је да живим у селу. Али, пошто смо одлучили да се преселимо, завршили смо овде и ту смо већ више од 18 година. Морам да напоменем и то да се са пополавама нисмо суочавали само у нашем селу већ и у крају Јангона у ком тренутно живимо па нам оне нису стране. То је само позив природе у који се не можемо мешати. Као и можемо? Ускоро пуним 70 година и и даље се суочавам са поплавама. Када се ниво воде подиже, ми идемо на виша места. Мој унук сваке године има грозницу. Прошле године смо доживели велику поплаву и подигли смо висину пода наше куће ове године. То је живот, стална борба и преживљавање. Недостаје ми наше село, посебно када сам болесна. Тамо је ваздух свеж, има пуно дрвећа и годи добром здрављу. Где год да погледаш, све се зелени. А овде је често узмениравајуће са сталном буком од аутомобила док је ваздух загађен прашином и песком. Дрвеће је посечено и превруће је. Поред тога, испод наше куће увек има воде, што је узнемиравајуће. Како старим, чезнем за једноставнијим начином живота. Пошто су оба места склона поплавама, радије бих се вратила да живим у нашем селу.

То је моја прича. Пожелите ми срећу да се некада вратим у наше село.

¹ Јангон је град у Мјанмару, држави у југоисточној Азији

Мајчин сан о чистијој околини

„Желим да моја деца
живе у чистијој околини,
више него што то желим за себе.“

2.4 Мајчин сан о чистијој околини

Дозволите ми да вам причам о Ма Еј, посвећеној домаћици, мајци троје деце која је тамнопута, висока и витка, а лице јој често краси осмех. Њена изузетна посвећеност питањима заједнице је веома видљива, а што се видело и у њеним поступцима током прошлoгодишњих великих поплава. Упркос томе што је мало пре тога родила бебу, Ма Еј је без страха ишла кроз поплављене улице да би помагала, док су јој старији говорили да се врати кући. Ниво воде током те поплаве је дошао безмало до нивоа пода њене куће. Пошто супруг Ма Еј ради као зидар, никада нисам имао прилике да га упознам јер је често одсутан. Једног дана смо започели разговор током ког је отворено поделила своје мисли и ставове. „Пошто нас је у породици петоро, увек имамо неки дуг. Као што знаш, цене намирница свакодневно расту. До бисмо се редовно хранили, ослањамо се на приринач и уље које нам обезбеђује моја мајка. Потичемо из једног села у Иравади региону. Пошто тамо нема опција за посао, преселили смо се у Јангон¹, да бисмо могли да зарађујемо за живот и овде живимо већ 15 година. У овом крају смо завршили јер не можемо да приуштимо да изнајмимо кућу на другом месту. Сваке године су пополаве и ниво воде се подигне до нивоа пода у кући. Уколико не бисмо имали где да боравимо, морали бисмо негде да се преселимо. Јако желим да радим и да зарађујем посебно када су учестали дани без новца. Такође, било је случајева у околини

када су се деца удавила па бринем и због своје деце јер су мали. И због тога не могу да идем на посао. Деца су ми важнија од било чега. Много ми их је жао када је поплава јер немају где да се играју.

Оно што остане после поплаве је пуно смећа и отпада. Ти остаци се могу наћи у језеру и разнети по улицама и мислим да их има много више од локалног становништва. Мириси које смеће отпушта су непријатни и гадни. Желим да моје окружење буде чисто. Моја деца су мала. Веома сам забринута за њихово здравље. Бојим се да би се могли разболети од онога што долази споља. Због тога јако ценим ваше напоре да засадите дрвеће у околини. Такође бих волела и да ископамо ровове за смеће у близини. То би помогло да се смањи ниво смећа које се баца у језеро. Тренутна ситуација је страшна. Пошто живимо испод језера, ветар нам стално наноси смеће из њега, што је узнемирујуће. Због тога би требало да главни приоритет буде обезбеђивање ровова за отпад и спровођење системских мера за одлагање отпада како би се спречиле даље поплаве у нашој заједници.“

Дуго сам слушао шта ми је говорила. Нагласила је значај укључивања свакога из заједнице. „Приоритет ми је да моја деца живе у чистом окружењу и због тога ћу се придружити свим плановима и акцијама које будете предлагали“ рекла је.

Дуго сам размишљао о свему што је рекла и мерама које је предлагала.

¹ Јангон је град у Мјанмару, држави у југоисточној Азији

ФИЛМСКИ ЖИВОТ

„Пошто сам преживео таласе Наргиса¹
и избегао смрт, тешко ми је да поплаве
у Јангону² схватим веома озбиљно.“

1 Циклон Наргис који је 2008. године погодио Мјанмар и био једна од најсмртоноснијих катастрофа у историји ове земље

2 Јангон је град у Мјанмару, држави у југоисточној Азији

2.5 Филмски живот

Присећа се, несигуран да ли да с поносом или горчином каже: „Пошто сам преживео таласе Наргиса¹ и избегао смрт, тешко ми је да поплаве у Јангону² схватим веома озбиљно.“

Његов живот је попут филмског сценарија. Некадашњи пољопривредник са својом земљом и стоком, изгубио је све у олуји и остао без посла. Иако необразован, чврсто се држи свог интегритета и достојанства. Са јаком вољом да поштено зарађује, повео је своју породицу из Иравади региона у Јангон.

Поново је доживео трагедију када му је десна рука одсечена у незгоди, док је поправљао камион. У немогућности да нађе посао због свог инвалидитета, окренуо се продаји поврћа како би саставили крај с крајем.

У крају у ком сада живи, поплаве су редовна појава, али их се он више не плаши. Живот га је научио отпорности. Направио је полице од бамуса до висине плафона како би се на

њима сачувале ствари током поплава. Одећу су држали у пластичним кесама које би испливале на површину уколико је ниво воде велики.

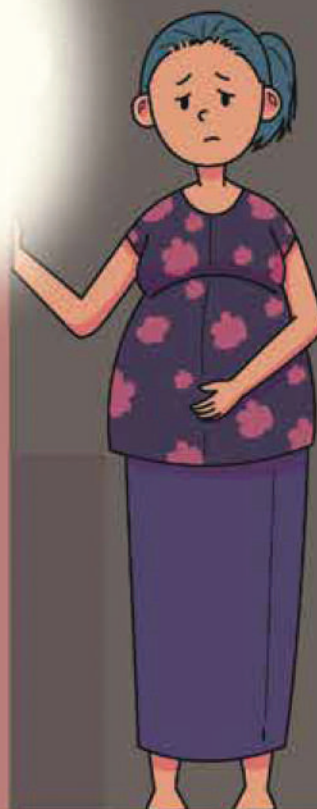
Упркос својој отпорности, нада се да ће успети да спречи поплаве на годишњем нивоу. Сања о томе да окупи комшије како би очистили одводе и скупили смеће да би се осигурало да вода може да отиче током најтежих поплава. Иако види себе више као онога који следи него онога који је вођа, његов дух не јењава. Приметио сам да његове боре превазилазе његове године, оне сведоче и о олујама у његовом животу. Његовим очима недостаје сјаја и у њима се виде тешкоће кроз које је прошао. Ипак, он инсистира на томе да и даље може понети велики терет, иако има преко шездесет година и само једну руку.

1 Циклон Наргис који је 2008. године погодио Мјанмар и био једна од најсмртоноснијих катастрофа у историји ове земље

2 Јангон је град у Мјанмару, држави у југоисточној Азији

За мог сина

„Постоји могућност
да се дете лако може удавити
уколико се и на кратко
остави без надзора...”

2.6 За мог сина

У њеној младалачкој наивности, све јој се кроз машту чинило лепим. Као и друга деца, налазила је радост у годишњим поплавама, несвесна страха или забринутсти. Али, ти безбрижни дани су сада далеко сећање.

Удала се веома млада и сада са 17 година, за два месеца треба да донесе бебу на свет. Са осмехом се осврће на своја животна искуства. Због трудноће, дане проводи у кући, без могућности да ради и зарађује, а време проводи препуштајући се својим мислима. Њени погледи су се променили у односу на оне од пре две године. Док је као дете уживала у води током поплава са осталом децом, сада на њих гледа очима одрасле особе и будуће мајке.

Сања о бољој будућности за своје дете. Вода је стално присутна опасност, константна претња безбедности њеног сина. У тим ситуацијама

дете се лако може удавити уколико чак и на кратко остане без надзора. Помисао на то је чини забринутом док придржава свој стомак. Заиста тежи томе да њен син одраста у безбедном окружењу, ослобођен сталних претњи од поплава.

Данас је срећна. Чула је да људи из краја планирају да заједнички очисте одводе и скупљају смеће како би се смањило изливање воде током кишне сезоне. Одводи ће бити и преуређени. Не може више само да седи са стране. Упркос недостатку финансијских средстава, зна да може да допринесе својим физичким напорима. Са јасним осећајем сврхе, баца поглед око куће и види грабуље.

Без оклевања, излази напоље, држећи у једној руци грабуље, а другом придржавајући стомак, решена да учини нешто за свог сина.

Приче

3.1	Са радошћу извршавајте задатке и поштујте постављене стандарде	44
3.2	Љубитељи природе	46
3.3	Ово је разлог	48
3.4	Корак напред с вером	50

(Део 3)

Групе у локалној заједници

Са радошћу извршавајте задатке и поштујте постављене стандарде

„Небројено много живота је изгубљено
јер није довољно пажње поклањано
климатским променама.“

3.1 Са радошћу извршавајте задатке и поштујте постављене стандарде

Иако стари, Ју Аунг остаје посвећен својој животној мисији – служењу својој заједници.

Значајан део његовог рада укључује препознавање утицаја изазваних климатским променама. Међу његовим сећањима, посебно дирљиво је оно на разарујућу олују Наргис¹.

Небројени људски животи су изгубљени због тога што климатским променама није поклањана пажња у довољној мери. И даље се сећа тренутака када је својим рукама сахрањивао настрадале и гледао тела на земљи, као и она која су била у води. Ју Аунг и даље осећа терет велике туге када се осврне на ова искуства и подједнако му је тешко због свих оних који су изгубили животе, без обзира на њихов пол и старост.

Иако живи у урбаном насељу, Ју Аунг и његове комшије се на годишњем нивоу суочавају са поплавама. Неадекватна решења надлежних за управљање протоком воде и правилним

одлагањем смећа, погоршавају ситуацију. Иако се можда смањује број жртава, многи и даље нису свесни штетних утицаја климатских промена по здравље, друштво и економију.

С обзиром на изазове живота у тешким условима, повећано је интересовање за климатске акције. Искуство показује да се ми на своје начине прилагођавамо климатским променама. У случају поплава, заједнички напори грађана су најважнији. Када смо уједињени, дисциплиновани и имамо свест о климатским променама, верујем да можемо да нађемо и права решења и за смањење и за прилагођавање непогодама.

Све у свему, Ју Аунг остаје посвећен бављењу овим важним питањима. Када предузима акције, увек се води принципом који гласи „Са радошћу извршавајте задатке и поштујте постављене циљеве“.

¹ Циклон Наргис који је 2008. године погодио Мјанмар и био једна од најсмртоноснијих катастрофа у историји ове земље

Љубитељи природе

„Било је сјајно видети на радионици на који начин се за гајење и ђубрење биљака може употребити све оно што смо донели, укључујући суво лишће, увенуло поврће, љуске од јаја, остатке пиринча.“

3.2 Љубитељи природе

У мом крају има много изрека које су постале уобичајене, једна од њих је „Не спаљуј суво лишће“. Кад год неко спаљује суво лишће, могу се чути повици који одзвањају улицама као упозорење да је дим повезан са здравственим ризицима. И ја се уздржавам од спаљивања лишћа. Прошле године сам на једној радионици сазнао да се то лишће може користити за гајење биљака и ђубрење. Сада бих волео да са вама поделим нешто о групи грађана која је организовала ту радионицу. Зову се „Љубитељи природе“. Сваки пут када дођу у наш крај они понесу биље, семена и ђубриво. Веома добро се сећам похађања њихове радионице о гајењу биљака, коју су држали на позив надлежних из наше заједнице, а како би се подигла свест о животној средини. На њој сам научио о ђубрењу, о претварању кухињских остатака, као што су љуске од јаја и остаци пиринча у ђубриво за биљке, богато хранљивим материјама. Поред тога, представили су нам бокале за филтрирање воде у домаћинствима. Захваљујући њима, више не морамо да бринемо о води за пиће јер када се у њих сипа вода из језера, пијаћа

вода постаје брзо доступна, чинећи живот лакшим, посебно током периода великих врућина када недостатак воде представља изазов. Било је дана када нисмо имали воду за пиће, а најгоре је било током поплава. Сада је све боље. Сакупљам воду из језера и пијем је захваљујући бокалима за пречишћавање, а она буде хладна и освежавајућа. Од групе сам чуо и за мудру размену смећа за течни сапун, о којој сам после дуго размишљао. Тада сам увидео да намере групе имају много већу суштину од тога да нас науче и одговорном одлагању отпада. Сећам се и када нас је група водила у поплављену башту, упркос великој киши и изливању воде. А биљке засађене прошле године поред језера ради пречишћавања ваздуха, сада су бујне и прелепе. Група нам је поклонила расаде љутих папричица и оне су сада процветале јер смо их пажљиво гајили. Ја сам своје ђубрио што је уродило плодовима које планирам да поклоним члановима групе када следећи пут буду долазили. Одавно их нисам видео у нашем крају, а недостају ми њихове посете и желим да им поклоним моје љуте папричице.

Ово је разлог

„Живот је испуњенији уколико настојимо да радимо на добробити за нашу планету и околину.“

3.3 Ово је разлог

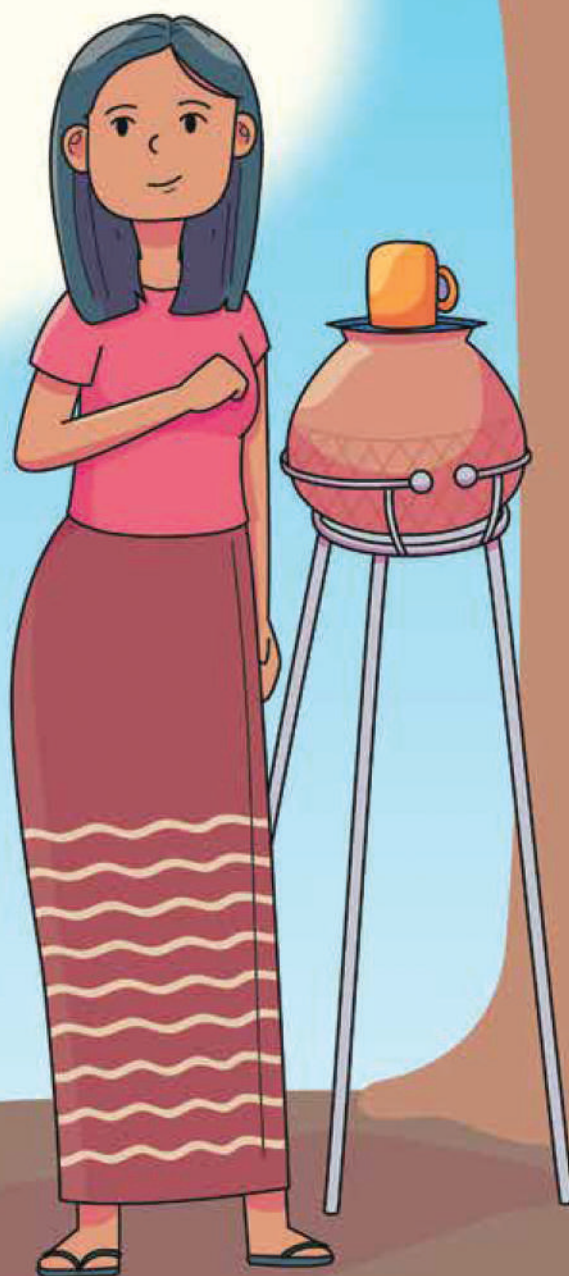
Сваког дана ми одзвањају речи мојих родитеља: Мораш да се школујеш. Само уколико си образована моћи ћеш да имаш добар живот. Уколико не будеш учила, нећеш имати од чега добро да живиш.“ Док сам одрасла нисам могла у потпуности да разумем због чега сам морала тако вредно да учим, али сам временом почела да чезнем за неким одговорима. Вођена очекивањима мојих родитеља, вредно сам учила и тражила знања у различитим изворима. На крају сам открила да су се у мени распламсале три животне жеље. Прва је да „Настојим да живим тако да немам негативан утицај на животну околину“. Друга да „Колико год могу допринесем добробити наше планете“. И на крају да „Тежим да посејем семе одрживог развоја које ће расти и када мене не буде било“. Ове жеље су постале моја водиља и показивале ми пут кроз изазове академског живота. Уверена сам да знањем

могу да допринесем да наша планета буде боље место.

Пошто сам завршила средњу школу, активно сам тражила могућности да се укључим у волонтерски рад у вези са животном средином. Тренутно сам укључена у пројекте који се баве животном средином у организацији „Промените се са нама“, радећи за становнике руралних насеља. Кроз та искуства, стекла сам драгоцене увиде у проблеме са којима се суочавају локалне заједнице. Мој циљ је да им помогнем, било да се ради о суочавању са поплавама, несташицом воде или врућинама које су све веће и веће. Веровање да бољи свет и животна средина могу ублажити проблеме тих људи (али и свих нас) поткрепљује моју одлучност. Такође уочавам да поступци, одлуке и жеље које имам нису узалудни. Трудићу се да будем неко ко у још већој мери може давати допринос животној средини.

Корак напред с вером

„Верујем да ћу једног дана
моћи да обезбедим
довољно воде
за све људе у заједници.“

3.4 Корак напред с вером

Иступајући напред, чланица организације YKBWA¹ је поделила своја уверења.

За њу, највећа забринутост међу члановима заједнице се односи на утицај климатских промена. Међутим, из године у годину, уместо да се посвете климатским променама, примећује да локалне заједнице морају да дају приоритет егзистенцијалним проблемима. Ова питања доживљава као веома сложена, попут питања да ли је старија кокошка или јаје и није сигурна одакле она треба да почну да се решавају. У сваком случају, признаје важност оба питања за локалне заједнице. Узимајући у обзир тренутне околности, када људи приоритет дају питањима егзистенције и немају интересовања за акције ублажавања климатских промена, она говори о томе како се заједнице морају прилагодити климатским променама.

По њеном мишљењу, најзначајније и најосновније је питање несташице воде. Дубоко је потреса када види да људи немају довољно воде за пиће. Такође верује да надлежни у заједници не посвећују довољно пажње том важном питању. Саосећајући, она неуморно ради на пружању помоћи тим људима. Такође, активно настоји да подигне свест о последицама климатских промена у својој заједници.

Њен циљ је јасан – потребно је изградити резервоар за пијаћу воду који ће бити лако доступан свим људима у локалној заједници. Међутим, зна да то не може постићи сама и залаже се за ангажовање читаве заједнице, чврсто верујући у могућност обезбеђивања довољно воде за све. Са сваким кораком напред који предузима ка овом циљу, она уноси наду и одлучност у своје деловање.

1 Yangon Kayin Baptist Women Association

Пошто смо дошли до краја књиге прича „Ми“, надам се да су вас приче наведене на њеним странама навеле да застанете и размислите о питањима климатских промена, родне равноправности и социјалне инклузије. Свим срцем сам вам захваљан за посвећеност и ангажовање током путовања кроз приче.

На крају, запамтите да су климатске промене изазов са којим се сви суочавамо и од виталног значаја је да се то питање решава колективним и инклузивним приступом. Хајде да створимо будућност у којој ће свима бити добро!

Наш свет се састоји од различитости

Климатске промене утичу на све људе али је неоспорно да се људи на различитим подручјима суочавају са њима својственим изазовима, да имају различите капацитете за прилагођавање и различита искуства. Нажалост, та чињеница се често превиди. Признајући и прихватајући наше разлике, хајде да радимо на изградњи света који је родно равноправан и инклузиван.

Финансирао

Ова књига прича је објављена од стране Doh Eain-а и бесплатна за коришћење..

Супервизија пројекта

Cho Cho Shwe, Kyaw Nyunt Linn

Аутори

Social Empowerment with Ethical Responsibility
Sharing Myanmar
Young Changemakers Community
Yangon Kayin Baptist Women Association
Kyaw Nyunt Linn, Aung Zaw Paing

Превод

Phyo, Thadar Pwint Htet, Auntt Phone Thar,
Kaung Htet Soe, Zaw Myo Htut, Aung Zaw Paing

Дизајн

Soe Lwin, Htin Lynn

Илустрације

Khin - Illustration

Рецензија

Cho Cho Shwe, Kyaw Nyunt Linn, Aung Zaw Paing

